

sætte det aldeles overveiende Fleertal af Repræsentanter igjennem, hvis de ville. Dernæst vil jeg sige, at, naar man nu tillægger den Omstændighed, at de Valg, hvorpaa den almindelige Valgerklasse kan faae Indflydelse, forholdes sig som 4 til 5 eller 5 til 6 osv., og saaledes altid er 1 mindre, en saa overordenlig Betydning, hvorledes kan man da være blind for, at man ved den Forandring, men nu vil indføre, ganske anderledes lægger Overvægten paa den ene Side? Man har sagt, at der ikke var nogen Fare ved dette Forslag. Dette Forslag er ikke farligt, sagde den ærede Forslagsstiller, undtagen for de selvsløge Folk. Seg maa tilstaae, jeg forstod ikke rigtig, hvad han sigtede til ved denne Ytring; det var maaskee en af de mindre heldige Udtalelser fra den ærede Forslagsstiller's Side, hvortil jeg for et Dieblif siden hentydede. Men der er altsaa ikke nogen Fare ved at ordne det paa den Maade, hvorpaa det foreslaaes, og det have flere ærede Medlemmer sluttet sig til; thi, sagde han, og det have Mange sagt efter ham, man kan trygt stole paa Folkets sunde Sands. Og dertil har man fra anden Side slyndt sig at svare: Ja, Gudbevares, vi stole ogsaa paa Folkets sunde Sands. Men det forekommer mig, at denne Henvisning til Folkets sunde Sands ikke har meget at betyde paa dette Sted. Seg er ogsaa overbevist om, at om ogsaa man vedtager et Lovforslag som det, det ærede Medlem har indbragt, saa vil det, saalænge som det ikke lykkes at puste op til en Strid mellem Huusmandsclassen og Gaardmandsclassen paa Landet, gaae, som det hidtil er gaaet. Man vil rundt omkring i Sognene vælge de Mænd, man har meest Tillid til, hvad enten det er Gaardmænd eller Huusmænd, og maaskee endog fortrinnsvis Gaardmænd, fordi de i Reglen ere de, som ifølge deres bedre economiske Stillings bedst ville kunne have Tid og Leilighed til at offere sig til Bedste for Sognets Anliggender. Men naar vi overhovedet skrive Love, naar vi begrænse de forskjellige Classers Rettigheder og Pligter, er det, fordi man ikke kan undlade at have for Øie, at Forholdene ogsaa kunne udvikle sig, uden eller efter Indvirkninger udefra, paa en saadan

Maade, at det er uønskeligt at have et Bærn mod Misbrug. Og ligesom man forleden Dag syntes at være bleven entig om, at Præsterne ogsaa ere Mennesker, saaledes bliver jeg vel, at vi idag maatte kunne blive enige om, at ikke blot Gaardmænd, men ogsaa Huusmænd og Underster ere Mennesker og som saadanne ikke kunne frigjøre sig for de almindelige menneskelige Følelser og menneskelige Eidskaber. Sagen kan derfor indstaae for, at Forholdet ikke vilde kunne udvikle sig saaledes, navnlig som sagt ifølge Indvirkninger, der kunne komme fra forskjellige Sider, at der — ikke over hele Landet, men i mange enkelte Sogne — kunde komme en Bestræbelse istand for overveiende at sætte Huusmænd og Underster ind i Sogneraadene. Nu kan det være meget smukt; at man her, navnlig naar man hører til Bondearistokratiet — thi vi have jo nu gjort det store Fremstød i 1870, at vi ere komne bort fra Herremandsaristokratiet, ja endogsaa fra Profesforaristokratiet, og ere komne til Bondearistokratiet, og det kan jo være muligt, at man virkelig har et Bondearistokrati, saa at der kunde være Grund til at frygte for, at dette skal gjøre sig for stærkt gjældende, hvorved jeg dog vil bede at betænke, om det ikke, hvis man vilde tænke sig, at Huusmændene i enkelte Sogne fortrinnsvis og overveiende sætte deres egne Candidater igjennem, vilde give Anledning til megen Misforstaaelse og i mangt et Sogn fremkalde en Følelse af, at der ikke var tilstrækkelig Sikkerhed tilstede for den rigtige Ledelse af Sognets Anliggender —, men, hvad jeg vilde sige, det kan jo være meget smukt og rigtigt her at udtale Beredvillighed og Liberalitet til at opgive de Rettigheder, hvoraf man fortrinnsvis er i Besiddelse. Det kan navnlig lyde meget smukt, at de ærede Medlemmer af Bondearistokratiet erklære sig beredte til at dele deres formeentlige Magt og Indflydelse med de mindre privilegerede Samfundsclasser — jeg bemærker i Parenthes, at de jo ikke behøve at dele Magten med Huusmændene, thi disse have jo allerede en Deel af Myndigheden. Men hvad det kommer an paa, er dog virkelig ikke, hvad der er smukt og liberalt fra de Enkeltes Standpunkt, det er ikke dertil, vi